

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep,

0030 OSLO

(Referanse må oppgis)

Vår referanse: 08/00499-2
Arkivkode: X00
Saksbehandler: Gry Brandshaug
Dale
Deres referanse: 200504909-/IBF
Dato: 5.5.2008

Høring - Politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige

1. Generelle merknader

Det vises til brev fra departementet av 12. februar 2008 hvor det innen 5. mai 2008 bes om høringsinstansenes syn på forslag fra en interdepartemental arbeidsgruppe vedrørende politiattester for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige. Departementet har etter det opplyste ikke tatt stilling til de forslag til utvidelse av dagens politiattester og andre endringsforslag som er skissert i høringsnotatet.

KS imøteser en helhetlig gjennomgang av krav om politiattester for personer som skal ha oppgaver overfor barn og unge. Det er i dag forholdsvis stor forskjell på hvilke straffebud som skal framgå innen de ulike områdene, og det er også hensiktsmessig å vurdere om flere bestemmelser skal framgå. I tillegg er det nødvendig å vurdere om kravet til politiattest for de som skal være fosterforeldre skal skjerpes fra begrenset attest til uttømmende attest. I dag er det bare de som ønsker å adoptere barn som må framlegge en uttømmende politiattest som viser brudd på alle straffebestemmelser. Ved søknad om stilling innen barnevern, i barnehage, grunnskole m.v., er det krav om en begrenset politiattest som viser om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn, jf. nærmere angitte straffebestemmelser.

KS anser de forslagene som er fremmet som viktige både for brukere av tjenestene, de som ønsker ansettelse i de aktuelle stillingene og kommunene/fylkeskommunene som skal yte de tjenestene som er omtalt og ansette personer i stillingene. På bakgrunn av den kompleksitet som ligger i forslagene, skulle KS ønske at disse ble behandlet enda grundigere. Høringsnotatet er noe uoversiktlig og vanskelig tilgjengelig.

Det er også utfordringer knyttet til den kasuistiske oppregningen som det legges opp til. Vesentlige forhold som vil være relevante for stillingen vil kunne falle utenfor, og tilsvarende vil forhold medtas som neppe er relevante.

Krav om politiattest og omfanget av politiattester beror på en avveining av ulike hensyn. KS mener at beskyttelseshensynet og tillitshensynet i forhold til mindreårige barn er tungtveiende hensyn som i disse tilfellene bør veie tyngre enn personvernens hensyn og resosialiseringshensynet. På bakgrunn av dette aksepteres en videre ramme av straffebud enn det

som trolig ville vært optimalt. Hensynet til de som ønsker ansettelse i kommunesektoren – personvern m.v. – vil ha mindre betydning da disse er beskyttet av taushetspliktreglene i forvaltningsloven §§ 13 flg. Et eksempel følger av opplæringslova § 10-9, jf. forskrift til opplæringslova (FOR-2006-06-23-724) § 15-5 om taushetsplikt som lyder:

”Den som får kjennskap til opplysningar gjennom ein politiattest, pliktar å hindre at uvedkomande får tilgjenge eller kjennskap til opplysningane, jf. forvaltningslova § 13 - § 13e . Brot kan straffast etter straffelova § 121.”

2. Begrenset og utvidet politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige – med og uten tidsbegrensning

KS er enig med arbeidsgruppa i at hovedregelen fortsatt bør være begrenset attest for personer som skal ha oppgaver knyttet til barn og unge.

KS er også enig i at den begrensede politiattesten bør utvides til å omfatte enkelte seksuelle overgrep mot voksne, samt de grove tilfellene av legemskrenkelser, jf. straffeloven § 229 andre og tredje straffalternativ og § 231 og forsettlig drap, jf. § 233. Det samme gjelder grovt og simpelt ran (straffeloven § 268), mishandling i nære relasjoner (straffeloven § 219) og menneskehandel (straffeloven § 224).

Arbeidsgruppa er under tvil kommet til at overtredelse av straffeloven § 162 om narkotikaforbrytelser bør framgå av politiattestene, men ikke overtredelse av legemiddeloven § 31, jf. § 24 første ledd om bruk av narkotika og besittelse til eget bruk. KS mener det er et vanskelig spørsmål å ta stilling til om legemiddeloven bør framgå. Narkotikamisbruk kan være vanskelig å oppdage i en ansettelsesprosess. Det er ønskelig å unngå at barn får omsorgspersoner som er avhengig av narkotika. KS ønsker at departementet skal vurdere grundigere om bruk og besittelse skal være omfattet, og om beskyttelseshensynet kan medføre at anmerkninger skal framgå tidsbegrenset i alle fall for noen av områdene, for eksempel barnevern og barnehage. Ved at arbeidsgiver kan vurdere ansettelse eller ikke fra sak til sak, og at det kun skal gjelde nye tilfeller på grunn av en tidsbegrensning, vil ikke en eventuell anmerkning få så store konsekvenser for den enkelte.

KS er ikke enig med arbeidsgruppa i at overtredelser av straffeloven § 200 første ledd (seksuell handling med en over 15 år som ikke har samtykket) og § 201 bokstav b (seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor en over 15 år som ikke har samtykket, for eksempel blotting) ikke bør framgå av attestene. Overtredelser av disse straffebudene framgår i dag bare på attester for den som skal tilsettes i den videregående skolen og ved studier ved universiteter og høyskoler. Etter KS' vurdering vil særlig overtredelse av § 201 b kunne vise en personlighet som ikke er forenelig med arbeid med barn. Det kan også være helt tilfeldig om blottingen skjer overfor en 16-åring eller en 15-åring eller 10-åring, slik at det ikke er god nok grunn til å skille mellom blotting overfor barn under og over 15 år. Tilsvarende mener KS seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd på offentlig sted, for eksempel blotting, jf. straffeloven § 201 bokstav a, på samme måte kan vise en personlighet som ikke er forenelig med arbeid med barn. Denne bestemmelsen framgår i dag ikke av noen politiattester. Etersom arbeidet med barn innebærer et stort ansvar overfor en gruppe som ikke er i stand til å forsvare seg mot denne typen krenkende handlinger, bør derfor hensynene til barna gå foran hensynene til den som søker ansettelse.

Seksualforbrytelser og drap bør vises uten tidsbegrensning, mens de øvrige forholdene bør vises i samsvar med de tidsbegrensninger som følger av strafferegisterloven § 6, jf. forslaget til lovbestemmelse.

3. Uttømmende politiattest for fosterforeldre og foreldre i avlastningshjem og konsekvenser av anmerkninger

KS er enig i at det bør stilles krav om uttømmende politiattest der personer etter tillatelse eller godkjenning fra myndighetene over tid eller jevnlig skal ha heldøgns omsorgsansvar for mindreårige i sitt private hjem. For adoptivforeldre stilles allerede et slikt krav. Begrunnelsen for en likestilling bør være at et fosterhjemforhold kan vare i mange år og i svært viktige år for den mindreårige. Det offentliges innsyn og kontroll er begrenset og muligheten for overgrep eller alvorlig skadelig påvirkning er stor. En promilledom eller flere i nær fortid, kan for eksempel indikere at vedkommende har et alkoholproblem som vil kunne være skadelig for den mindreårige.

KS er videre selvsagt enig med arbeidsgruppa i at anmerkninger vedrørende alvorlige seksualforbrytelser bør medføre utelukkelse fra å være fosterforeldre eller foreldre i avlastningshjem. Er det derimot for eksempel kun snakk om en mindre alvorlig straffbar handling for mange år siden, bør kommunen ha en mulighet til å vurdere denne personen som skikket dersom det ikke er andre forhold som trekker i motsatt retning. Det er viktig at ikke personer som ellers er svært gode omsorgspersoner blir utelukket fra å være fosterforeldre på grunn av forhold som ikke er relevante for rollen.

Arbeidsgruppa uttaler at uttømmende politiattester for fosterforeldre og foreldre i avlastningshjem sannsynligvis ikke bør ha noen tidsbegrensning. KS synes dette er diskutabelt, men har etter en samlet vurdering kommet til at de bør være uten tidsbegrensning, også for mindre relevante overtredelser.

4. Konsekvensene av anmerkninger på begrensede politiattester

I høringsnotatet tas det opp om det bør avgjøres på hvert enkelt område hvorvidt konsekvensene av anmerkninger skal være et forbud mot å ha oppgaver overfor mindreårige, eller om det skal bero på en konkret vurdering fra arbeidsgivers/oppdragstakers side.

KS er enig i at konsekvensen av anmerking om et av de alvorlige straffebudene i sedelighetskapittelet skal være at vedkommende er utelukket fra ansettelse.

KS mener det også bør framgå anmerkninger om straffeloven § 200 første ledd og § 201 bokstav a og b. Konsekvensen bør ikke være automatisk forbud mot oppgaver knyttet til mindreårige, men kan være opp til arbeidsgiver/oppdragstaker å vurdere, eller fagdepartementet kan komme tilbake med forslag til konsekvenser. En 18-åring som ved et engangstilfelle har blottet seg på offentlig sted uten mindreårige til stede (for eksempel i forbindelse med første gangs befatning med store mengder alkohol), og som senere som 23-åring søker stilling som assistent i barnehage, kan for arbeidsgiver etter omstendighetene framstå som vel egnet for jobben. En eldre person som en eller flere ganger har blottet seg på offentlig sted eller overfor person over 15 år, kan imidlertid etter omstendighetene framstå som uegnet.

Når det gjelder de andre nye bestemmelsene som det foreslås skal framgå, er det for KS sine medlemmer i utgangspunktet viktig med rettsteknisk håndterbare regler.

KS mener de kommuner/fylkeskommuner og kommunale bedrifter som får en søker med en anmerkning på politiattesten som ikke automatisk vil medføre et forbud mot ansettelse, i stor grad vil ønske å foreta en vurdering av om søker skal ansettes eller ikke. Det antas at det vil være få søkere med anmerkninger dersom forslagene blir vedtatt.

KS mener det bør framgå av særlovgivningen hva som skal være konsekvensen av anmerkninger da det er en mer brukervennlig regel, enten dette er forbud eller opp til arbeidsgiver/oppdragstaker å vurdere, eller andre konsekvenser som foreslås av fagdepartementene.

5. Områder for politiattest

KS mener det også bør innføres et ubetinget krav om begrenset politiattest for de som skal tilsettes i musikk- og kulturskolen, jf. opplæringslova § 13-6. Per i dag finnes det ikke hjemmel for dette i opplæringslova § 10-9 med forskrifter. Arbeidsgiver kan få spesiell tillatelse av Politidirektoratet til å innhente attest, men dette anses ikke tilstrekkelig. Det er svært viktig at det er et krav om attest på linje med grunnskolen, skolefritidsordningen og den videregående opplæringen, da det nettopp i musikk- og kulturskolen kan være mindre tilsyn og kontroll med ansatte enn i den ordinære skolen.

6. Verserende saker

Arbeidsgruppa foreslår at siktelsener og tiltaler bør tas med både i uttømmende og begrensede politiattester slik som i dag, og at dette skal gjelde både når det gjelder seksuelle overgrep og de øvrige straffebudene. KS støtter vektingen av beskyttelseshensynet arbeidsgruppa her har foretatt, med forbehold om at uskyldspresumsjonen etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen ikke er til hinder for dette.

Tilsvarende foreslås innført for ilagte forelegg, noe KS er enig i.

7. Enhetlig regulering

Arbeidsgruppa foreslår en enhetlig regulering av ordningene med politiattest i strafferegistreringsloven, eventuelt ny politiregisterlov. Den skal regulere politiattestens formål, adgang til å kreve politiattest og dens innhold. Hjemmelsgrunnlaget for politiattest på det enkelte område er det i følge arbeidsgruppa fortsatt mest hensiktsmessig å regulere i særlovgivningen. KS forstår dette slik at det etter forslaget kun skal stå i særlovgivningen at det kan/skal kreves politiattest.

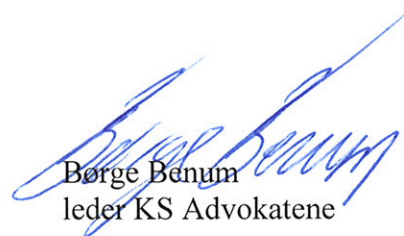
KS er opptatt av å få mest mulig brukervennlige regler for arbeidsgivere/oppdragstakere. Formål, innhold og adgang kan gjerne framgå av strafferegisterloven. Hvilke straffebestemmelser som skal framgå med og uten tidsbegrensning, trenger ikke arbeidsgiver

å vite om. Hva som er konsekvensen av overtredelse av straffebestemmelsene, herunder automatisk forbud og at eventuelt arbeidsgiver/oppdragstaker skal kunne vurdere ansettelse eller ikke, bør etter vår vurdering framgå av særlovgivningen. I særlovgivningen bør det derfor i tillegg til i strafferegisterloven framgå *hvilke* straffebestemmelser som medfører forbud m.v.. Ellers vil det ikke bli klart hva som er konsekvensene, da de vil kunne bli ulike alt etter hvilket straffebed som er overtrådt.

Med hilsen

Olav Ulleren
adm. direktør

Børge Benum
leder KS Advokatene

